

4.4. El sector primari

El sector primari (agricultura, explotació dels boscos i ramaderia) és encara força important als municipis del Pla Estratègic. Globalment la superfície agrícola supera les 7.600 Ha, i hi ha unes 260 explotacions ramaderes.

No obstant això, en alguns casos (especialment a Vidrà i Santa Maria de Besora) l'activitat agrícola i ramadera no representa l'única font d'ingressos i esdevé un recurs complementari de l'economia familiar.

A l'any 1996, un total del 283 persones del Pla Estratègic estaven ocupats al sector primari: 89 al Bisaura, 29 a Orís i 165 a la Vall del Ges. El 87 % de la població ocupada al sector primari eren homes i la resta dones. Per edats, només el 7,4 % dels ocupats tenien menys de 25 anys, i el 48,1 % tenien més de 45 anys, fet que reflexa un cert envelliment dels treballadors del sector primari al Pla Estratègic.

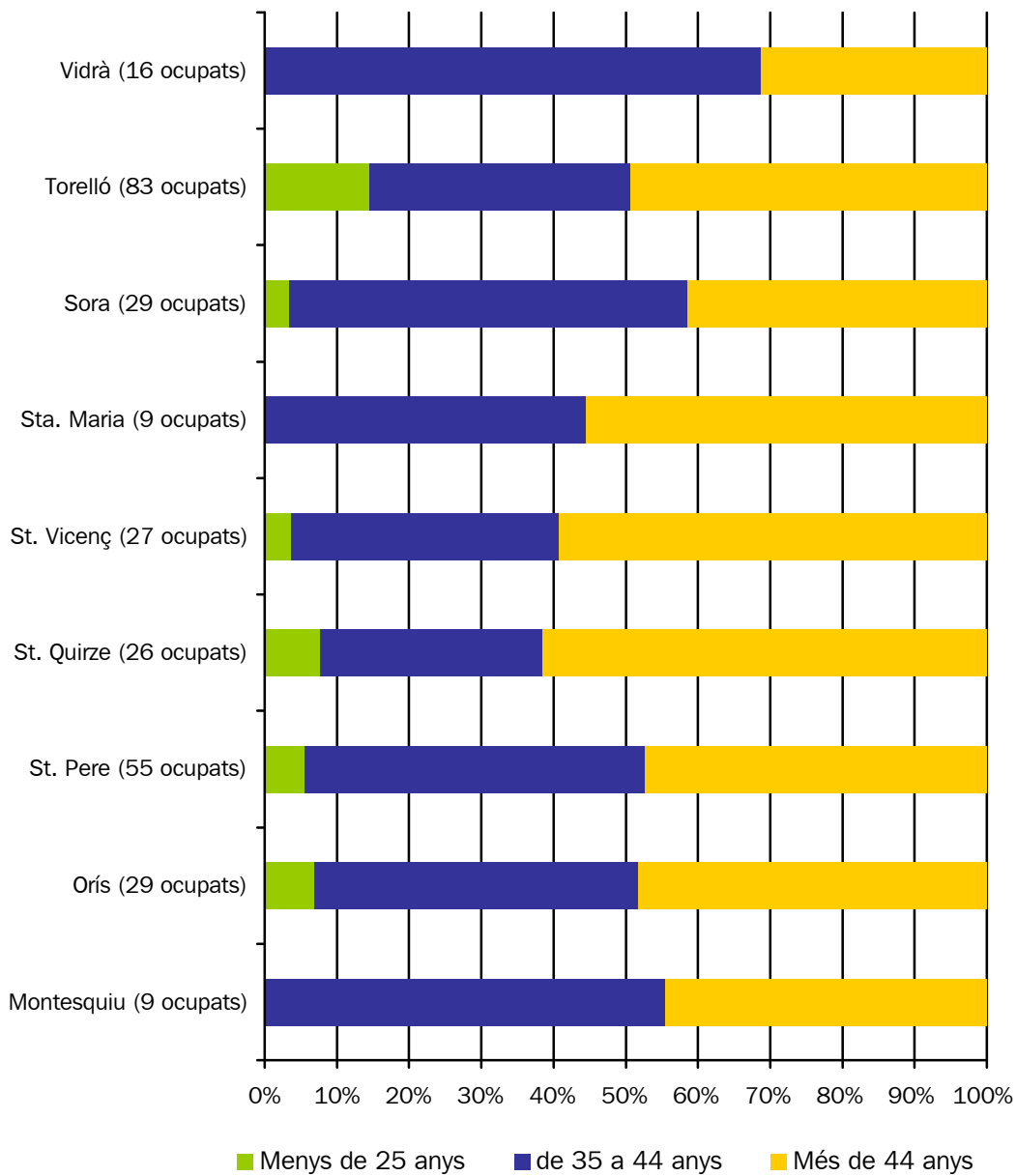
Taula 4.4.1.

Ocupació en el sector primari, per sexe i edats (nre. Absolut). 1996

Edat	Ges		Orís		Bisaura	
	Homes	Dones	Homes	Dones	Homes	Dones
Menys de 25 anys	14	2	2	0	3	0
De 25 a 44 anys	57	9	13	0	39	5
Més de 44 anys	68	15	10	4	39	3
Total	139	26	25	4	81	8

Font: Web de l'Institut d'Estadística de Catalunya. 2003.

Figura 4.4.1.
Ocupació en el sector primari, per edats (%). 1996

Font: Web de l'Institut d'Estadística de Catalunya. 2003.

4.4.1. L'agricultura

Dins del Pla Estratègic hi ha 252 agrícoles, 175 de les quals compten amb ramaderia. La major part de les terres de conreu del Pla Estratègic corresponen a prats i pastures. La resta es dediquen principalment a cultius de cereals de gra (generalment blat i ordi de secà) a la zona més planera (Torelló i Sant Vicenç de Torelló), a cultius farratgers anuals (Orís, Montesquiú, Sant Pere de Torelló i Sant Quirze de Besora).

Com a dada específica que pot ser d'interès és important remarcar que dels 8 productors d'agricultura i ramaderia ecològica d'Osona no n'hi ha cap dins del Pla Estratègic. Únicament cal destacar que Orís és dels 3 municipis d'Osona que cultiven patates del bufet, cultiu el qual s'ha demanat la Indicació Geogràfica Protegida.

Taula 4.4.2.
Principals cultius del Pla Estratègic. 2001

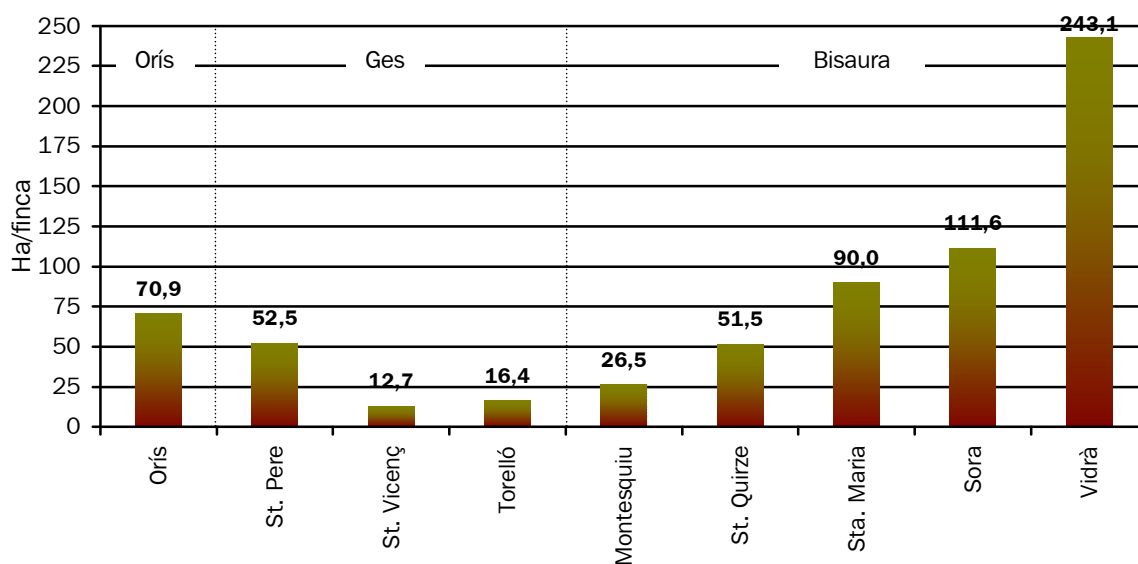
Municipi	Nre. explotacions	Sup. declarada (Ha)	Sup. disponible (Ha)	Sup. total (Ha)	Principals cultius (Ha)					
					Prats i pastures	Blat de Moro i cereal*	Ordi	Blat	Altres conreus	Altres superfícies
Montesquiu	2	53,0		53,0	53,0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Orís	33	1117,4	1221,9	2339,3	1743,9	203,89	49,68	43,58	308,64	5,19
St. Pere de Torelló	57	1747,6	1242,5	2990,1	2291,1	169,31	0,00	19,49	510,21	0,00
St. Quirze de Besora	12	429,3	188,3	617,6	532,5	0,30	1,52	6,21	78,90	0,16
St. Vicenç de Torelló	36	278,0	178,1	456,1	184,1	152,30	9,96	14,01	95,78	0,00
Sta. Maria de Besora	16	936,5	503,7	1440,2	1280,6	0,00	0,00	0,00	159,63	0,00
Sora	27	1501,3	1511,1	3012,4	2597,0	37,15	7,15	117,43	253,68	0,00
Torelló	57	724,2	209,4	933,6	305,6	296,0	53,39	16,27	262,38	0,00
Vidrà	12	1374,7	1542,9	2917,6	1450,4	0,00	0,00	0,00	51,56	1415,67
Total	252	8162	6597,9	14759,9	10438,2	858,95	121,70	216,99	1720,78	1421,02

* inclou les parcel·les que es cultiva blat de Moro o bé blat de moro i cereal (ordi, blat,..)

Font: DARP, 2003.

Segons les dimensions de les finques agrícoles s'observa com en les zones més rurals i enlairades del Bisaura (Vidrà, Sora, Santa Maria de Besora), les finques són de majors dimensions (tot i que sovint es destinen a cultius amb poc rendiment econòmic com són la pastura o l'obtenció de farratges), mentre que a Torelló hi ha una gran quantitat de finques de menys de 10 hectàrees.

Figura 4.4.2.
Superfície mitjana de les finques agrícoles, per municipis. 2001

Font: DARP. 2003.

4.4.2. Explotació dels boscos

La superfície forestal dels municipis del Pla Estratègic supera les 13.000 hectàrees (CREAF, 2001), de les quals majoritàriament estan constituïdes per rouredes i en menor mesura, pinedes, alzinars i fagedes.

Actualment els municipis del Pla Estratègic han encarregat la realització d'un estudi sobre la gestió i aprofitaments forestals, que l'està elaborant l'enginyer forestal Jordi Vigué.

4.4.3. La ramaderia

La comarca d'Osona i en concret en els municipis del Pla Estratègic té molta importància l'activitat ramadera. Actualment al Pla Estratègic hi ha 260 explotacions ramaderes, de les quals el 75 % són actives i la resta inactives o familiars. Per municipis n'hi ha 1 a Montesquiú, 32 a Orís, 58 a Sant Pere de Torelló, 17 a Sant Quirze de Besora, 28 a Sant Vicenç de Torelló, 21 a Santa Maria de Besora, 27 a Sora, 61 a Torelló i 14 a Vidrà.

A l'any 2002, la cabana ramadera del Pla Estratègic constava de 37.614 unitats ramaderes (UR)¹, segons capacitat i de 31.306 UR, segons el cens.

En els darrers anys s'observa una disminució del nombre d'explotacions, però un important augment del nombre de caps de bestiar, gairebé s'ha triplicat a tot el Pla i als municipis del Bisaura quasi s'ha quadruplicat (taula 4.4.3.). Actualment les dimensions mitjanes de les explotacions se situen en unes 120 UR o 150 UR, segons si és considera el cens o la capacitat.

---

¹ Les unitats ramaderes (UR), s'obtenen aplicant un coeficient a cadascuna de les espècies i tipus per poder així presentar en una mateixa unitat d'equivalència les diferents espècies. Aquests coeficients són: Vaques de llet: 1; altres vaques: 0,8; bovins mascles de 24 mesos i més: 1; vaques braves de 24 mesos i més: 0,5; bovins de 12 a menys de 24 mesos: 0,7; bovins de menys de 12 mesos: 0,4; ovins: 0,1; cabrum: 0,1; truges: 0,5; truges per a reposició: 0,5; garrins: 0,027; altres porcins: 0,3; equins: 0,6; gallines: 0,014; polles destinades a pondre: 0,014; pollastres i galls: 0,007; galls d'indi, ànecs i oques: 0,03; altres avirams: 0,03; conilles mares: 0,015.

Taula 4.4.3.

Activitats ramaderes per municipis. 1982-2002

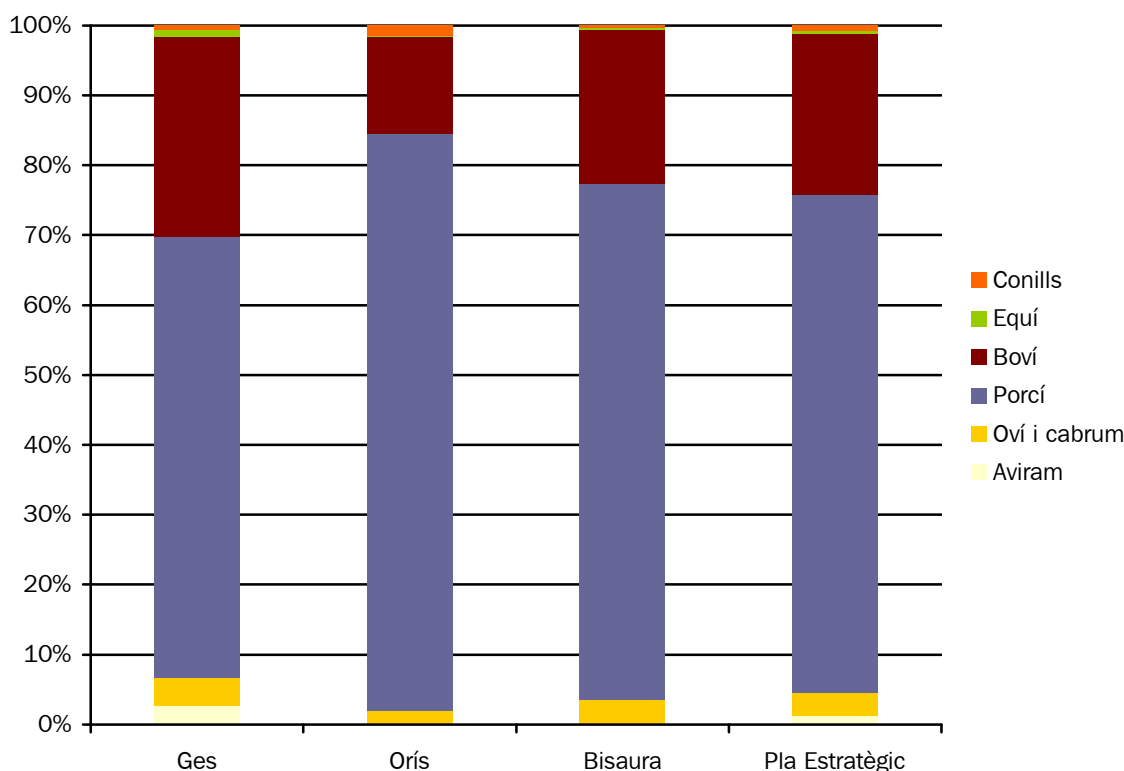
Àmbit	Cens				Var. 82/02 (%)
	1982	1989	1999	2002	
Montesquiu	6	7	1	1	-83,3
St. Quirze	30	20	8	17	-43,3
Sta. Maria de Besora	29	31	14	21	-27,6
Sora	38	31	22	27	-28,9
Vidrà	19	13	11	14	-26,3
Bisaura	122	102	56	80	-34,4
Orís	39	35	28	32	-17,9
St. Pere	85	62	40	59	-30,6
St. Vicenç	41	36	28	28	-31,7
Torelló	109	83	38	61	-44,0
Ges	235	181	106	148	-37,0
Pla Estratègic	396	318	190	260	-34,3
Àmbit	Cens				Var. 82/02 (%)
	1982	1989	1999	2002	
Montesquiu	111	249	26	26	-76,6
St. Quirze	557	499	1.522	1.867	235,2
Sta. Maria de Besora	1.106	1.700	1.740	3.546	220,6
Sora	1.483	2.365	5.316	7.049	375,3
Vidrà	577	1.045	1.383	2.271	293,6
Bisaura	3.834	5.858	9.987	14.759	285,0
Orís	2.510	4.721	7.213	6.375	154,0
St. Pere	2.528	3.398	5.380	6.232	146,5
St. Vicenç	1.116	1.032	4.008	2.578	131,0
Torelló	3.036	4.075	4.357	7.670	152,6
Ges	6.680	8.505	13.745	16.480	146,7
Pla Estratègic	13.024	19.084	30.945	37.614	188,8

Font: Web de l'institut d'Estadística de Catalunya. 2002 i Consell Comarcal d'Osona (Pla de Purins d'Osona), 2003

Segons el nombre d'UR s'observa que la ramaderia predominant és de boví i porcí. Aquestes dues espècies representen el 94 % de les UR del Pla Estratègic. En una posició secundària hi destaca la cria de bestiar oví-cabrum i aviram (figura 4.4.3.).

Figura 4.4.3.
Unitats ramaderes dels àmbits del Pla Estratègic

Font: Consell Comarcal d'Osona (Pla de Purins d'Osona), 2003

Amb l'entrada de la llei 3/1998 de 27 de febrer, de la intervenció integral de l'Administració ambiental, una part de les explotacions ramaderes del municipi ja han adaptat la seva situació a aquesta nova normativa. Aquesta llei, classifica les activitats en annexos, en funció de les seves dimensions i per tant de la seva incidència ambiental (per més informació sobre aquesta llei vegeu el capítol 9 de la memòria descriptiva). Segons aquesta classificació als municipis del Pla Estratègic hi ha:

- Orís: 9 explotacions familiars o de l'annex III, 20 de l'annex II.1 i 3 de l'annex I.
- Sant Pere de Torelló: 28 explotacions familiars o de l'annex III, 29 de l'annex II.1 i 1 de l'annex I.
- Sant Quirze de Besora: 9 explotacions familiars o de l'annex III i 8 de l'annex II.1.
- Sant Vicenç de Torelló: 13 explotacions familiars o de l'annex III i 15 de l'annex II.1.
- Santa Maria de Besora: 5 explotacions familiars o de l'annex III, 14 de l'annex II.1 i 2 de l'annex I.
- Torelló: 23 explotacions familiars o de l'annex III, 35 de l'annex II.1 i 2 de l'annex I.
- Vidrà: 12 de l'annex II.1 i 1 de l'annex I.

Les activitats de l'annex I i II.1 són competència de l'OGAU i les de l'annex III són competència municipal.

4.4.4. Les cooperatives

Dins l'àmbit del Pla Estratègic hi ha dues cooperatives agrícolaramaderes: Agrària de Torelló amb seu a Torelló i SAT Ter de Montesquiu.

La cooperativa Agrària de Torelló, compta amb 160 associats, principalment de la Vall del Ges (48 de Torelló, 24 de Sant Pere de Torelló, 16 de Sant Vicenç de Torelló, 24 d'Orís i 48 de fora de l'àmbit de la Vall del Ges). Globalment gestionen una superfície agrícola d'unes 2.800 Ha (1260 Ha de cereals i altres conreus, i 1.540 Ha de cultius farratgers). Els principals serveis de la cooperativa Agrària de Torelló són:

- Fabricació i distribució de pinso compostos per a totes les espècies animals.
- Servei de maquinària.
- Subministres de llavors, adobs, fitosanitaris i material sanitari.
- Servei veterinari.
- Assegurances agràries.
- Recollida de residus fitosanitaris.
- Recollida de residus sanitaris.
- Gestió de les dejeccions ramaderes.
- I altres serveis de tipus administratius.

Per la seva banda, la cooperativa SAT Ter de Montesquiu agrupa a una desena de socis i principalment es dedica a la venda de pinso i llavors pels seus associats.